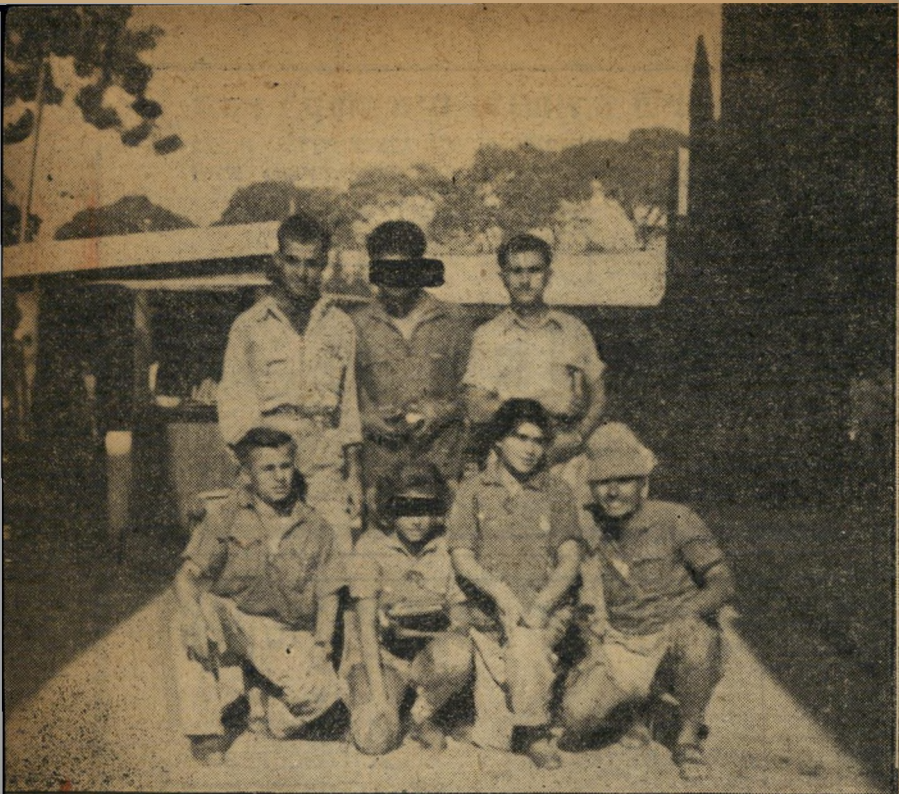

צעיד ערבי נוצרי התאהב בבחורה יהודיה

תנו לנו להתחתן

- מאת סראג' זית -

ה ה היה בחג המולד, לפני שנתיים. קבוצה נוצרי יהודי ביקרה בכפר שלנו. בדרך כלל, אצלנו בכפר משעמם עד כחה, וכל אורח מן החוץ מתקבל כגואל. פשוט נעים לפגוש אדם מן החוץ ולשמוע דברים חדשים, מבלי שתזדקק לעמוד בתור לקבלת רשיון-תנועה מהמושל הצבאי.

באותה קבוצה היו כעשרה בחורים ובי תורות. שמעתי אותם עוברים ליד ביתי ויצאתי אליהם. הופעתם החיצונית, לבושם והילוכם, העידו כי אלה הם ישראלים, מאיזה קיבוץ. אך מבטאם היה אמריקאי טהור. הצעתי להם — באנגלית — להדריכם על פני הכפר, וכצעד ראשון הזמיתם לשותף קפה אצלנו. הם קיבלו את הצעתי בשמחה גלויה לעין, ובתום הביקור, בטרם יסעו, נתנו לי את כתובתם.

צעירנו אלה לא היו המטיילים היהודים הראשונים שראיתי בכפר. אולם במשך זמן רב לא יכולתי לשכוח אותם. ליתר דיוק לא יכולתי לשכוח את רינה, הבחורה הי לבדנית, בעלת העינים הירוקות, שזיבורה היה "ריש" גרונית אחת מתמשכת.

החלטתי לבקר את אורחי, ובהזדמנות הראשונה שהצלחתי לקבל רשיון ממשד המושל, נסעתי אליהם.

פתקה מרינה

ש ה לתאר באיזו שמחה קיבלו את פני, בכואי למוסד שבו הם למדו. בנים ובנות חיקוני, הובילוני בגאחה בחצר המוסד, כשהם מציגים אותי בפני כל עובר: "זהו החבר שלנו! זהו הערבי שלנו!" המורים לא הסתירו את רוגזם.

במשך שלושה ימים הייתי אירחם של חברי החדשים. כבר למחרת יום בואי אמרו לי ידידי כי המורים אינם מביטים בעין יפה על ביקורי, אך הם — ידידי — לא התחשבו במורים. שעות רבות בילינו בטיור לים בסביבת המוסד, או בשוח ת ארוכות באחד החדרים, כשהנושא המרכזי הוא הידוק היחסים בין נוצר עברי וערבי בארץ. חברי החדשים לא יכלו להבין בשום אופן מדוע לא תשרור ידדות בינם לבין הנצרים בני גילם מהמעוט הערבי. מדי ערב היינו הולכים בצחצח לקולנוע.

ורינה? לפני שנטרתי מהם הגניבה היא פתק לידי, להפתעתי הרבה. היא ביקשה שאכתוב לה ואסביר לה מדוע הכבתי בה בצורה כה מזוהה כל הזמן. אני מוצאת כך עניין, היא סיימה את הפתק.

לבי הלם בקרבי כמסורף. לא יכולתי להאמין כי אכן חושבת היא עלי כרצינות. רק אחרי היסוס רב כתבתי לה, ובהזדמנות רבה אמרתי שגם היא מוצאת חן בעיני.

מידודות לאהבה

ום רך יום, ומכתב מרינה אין. התי הלתי להתיאש. ואז, כעבור שבועיים, היא שלחה אלי מברק: "אבוא בחג הפסחא." והיא באה — לבדה. במשך יום אחד הייתה אצלי, וכשנפרדנו ביקשה כי שוב אבקר אצלם.

הבטחתי — ולא יכולתי. כי משרד המושל סירב להעניק לי רשיון להיכנס לאזור בו נמצא מוסדה. פעם אחרי פעם הייתי פונה אל משרד המושל, ומבקש רשיון יציאה, כאילו המדובר היה לצאת לארץ רחוקה וזרה, ולא לכפר המרוחק כמה קילומטרים

טיילנו בירושלים, בחיפה, בטבריה ובתל אביב. לא היתה תערוכה שלא לקחה אותי לראותה, לא היתה מינתחמד שלא ביקרנו בה. אך לכל התחלה סוף. התחלנו לדבר על נשואין. אני זוכר את מבטה הנוצץ, כשהיינו מדברים על כך. היא היתה מפנה את פניה ורוקמת חלומות. "כמה טוב", היתה אומרת.

ובאמת, היה טוב. אני הוקך רלב

ק אז התחילו הצרות. כי אני נוצרי והיא יהודיה. זוג נוצרים הרוצה להתחתן הולך לכומר בביתו או בכנסייה, מודיע על רצונו, וקובע מועד לעריכת טכס הנשואין. דבר דומה, אולי מסובך קצת יותר, עושה זוג יהודי. אבל נוצרי ויהודיה אינם יכולים להתחתן, מבלי שאחד מהם יעבור תחילה לדתו של השני.

אך מה זה לעבור לדת שניה, כששינוי איננו מאמינים?

אבי אדם דתי מאד. איני יודע אם היה ממשך נשום, אילו שמע כי בנו יחידו הפך את עורו והתייהד. אבל מה לא הייתי עושה בשביל לזכות ברינה? נסעתי לצפת, ושם פגשתי את הרב זילברמן (הוא נפטר בינתיים מהכשת נחש, בחפשו עתיקות), אדם חביב, שהיה מוכר לי מביקוריו הרבים בכפר.

פגשתיו ברחוב, והוא קיבל את פני בחימיות. הוא חשב שאם אני מחפש אותו,

הזוג הבלתי-מאושר

זית, המחבר נראה עומד באמצע, כשפניו מושחרים. רינה היא השניה משמאל, בשורה התחתונה, מחזיקה ספר בידה. גם פניה של רינה הושחרו, כדי למנוע את זיהויה.

החלטתי לבזו לכל הגיון — העיקר שיצא משהו מכל העניין הזה. הייתי מוכן לכל. "זה יעלה לך 150 לירות ישראליות כדי לעבור לדת האורתודוכסית", פתח ואמר הכומר איברהים, כשהוא מפסיק לרגע את שיחתו עם אשה זקנה, שישבה בחדרו לפני שבאתי. הם דיברו יחנית. רציתי לשאול אתו מה הוא החומר היקר הזה שהוא יוסיף לגופי או לרוחי תמורת 150 הלירות, אך לפני שיכולתי להוציא את המלים מפי נתן את התשובה בעצמו: "הוצאות, הוצאות. הלא תבין ילה, זה עולה הון!"

ואם אתקבל לעדה של אדוני, האם אוכל להתחתן עם יהודייה? הקשיתי. הוא שקע בהרהורים ואני ציפיתי למחיר החדש שהוא יקבע. אם עבור כפירה באי פיפיו דרש 150 לירות, הרי עבור אמונה בישו ומקום ישיבה טוב בגן-עדן הוא בחראי ידרוש אלפיים. לבסוף ענה: "זה עניין מסובך מאד" — כאילו לא ידעתי זאת — "אין הממשלה מעוניינת בדברים כאלה, ובכלל — למה לך עסק כזה? היא בחדאי תעזוב אותך ברגע שיהיה לה נוח."

הפעם לא יכולתי להתאפק. כל חיי חר ונתי לתת כבוד לגלימה השחורה של הכומר, ורק זה מנע בעדי מלקלל אותו. קמתי והחללקתי, בלי לומר שלום. שמעתי ממלמל: "מסכן, מסכן הילד הזה."

ולמיסיונר האמריקאי

אמת הייתי מסכן. מה יכולתי לעשות? נזכרתי בעדי יהוה, כיה נוצר רית חדשה ביחס. האמיתי כי עדה צעירה, שנולדה רק במאה האחרונה, הצליחה מן הסתם להשתחרר מכבלי חוקי הכפיה של ימי-הביניים. פניתי לאח ויינו, אמריקאי צעיר המשמש מיסיונר ראשי של העדה הזאת במרינה.

את דעותי על המיסיונרים ועבודתם גר בשתי מתוך קריאה בעתונות העברית. ברוב תמימותי תיארתי לעצמי שאני עוד אקבל פרס מהמיסיון, כשאביא להם בחורה יהודיה להתנצר. נחלתי אכזבה. אילו הייתם באים אלי בניו-יורק, הסביר לנו המיסיונר, התי תי נענה לכם ברצון רב. בישראל זה קשה מאד. קיבלנו אמנם רשות לערוך חתונות בארץ, אבל רק לבני האמונה שלנו. צר לי מאד, אבל לא אוכל לעזור לכם.

לי היה עוד יותר צר. העולם סביבי נראה לי לפתע כצניק, ולא ידעתי לאן לפנות. בפעם הראשונה בחיי ראיתי את מילדתי הזאת, אשר בה נולדתי לפני למעלה מעש" רים שנה, כקטנה ומחניקה.

כל הכבוד לדת ולאשי הדת — אבל מדוע אנחנו צריכים למות? אם אינם יכולים לעזור לנו — מדוע יפריעו לנו? מדוע ידרשו מאתנו מסכת שקרים וצביעות, לפני שנוכל לזכות בדבר שהוא יסגן כל יסודות החיים — הזכות להתחתן? למען האלוהים, תנו לנו להתחתן.

שנים. הוא סיים את דבריו והביט בי כמבט אבהי. לא יכולתי לשתוק. "איני דתי, ואיני חושב שאהיה", אמרתי. "האם באמת אתה חושב שאני צריך לשקר כדי להתחתן?" הרב הבין אותי יפה. גם אני הבנתי אותו. שהרי זאת היא החוקה הדתית שלו, ואין הוא יכול לזוז ממנה.

לכומר הקתולי

כתבתי לרינה על פגישתי עם הרב זילברמן ותוצאתה. היא ענתה שהיא יודעת להעריך את נכ נוחי להקריב למענה את יחסי עם הורי, ואם לא הצלחתי אצל הרב, מוטב שאתעניין אצל הכנסיות הנוצריות. היא מוכנה להתנצר בשבילי.

אני שייך לכנסיה הקתולית-יוחנית, שבי ראשה בארץ עומד המוטרן ג'ורג' חכים. בהזדמנות הראשונה פניתי אל הכומר באי זיליוס — אשר אל צאן מרעיתו אני מש' תייך מבחינה רשמית — וסיפורתי לו בקיצור את סיפורי. היא צריכה להיות נוצרייה, הוא פסק.

התעניינתי לדעת מה זה להיות נוצרי, בשביל אדם שלא נולד כזה. להאמין בעיקרי האמונה שלנו, הידועים לך מן הסתם, השיב האב בפסקנות והחלטיות בלתי-מעורערים.

זהו סיפורו של צעיר ערבי משכיל, תושב כפר גדול בגליל העליון. הוא נטל את השם סראג' זית, שפירושו מנורת שמן, כדי שזיהויו לא יזיק לצעירה שהוא רוצה לשאתה לאשה, ומתוך תקווה כי מקרהו יאיר את הדרך ויתן דחיפה לחקיקת חוג לנשואין אזרחיים בארץ. את הסיפור כתב בעצמו בעברית.

"אבי, אמרתי, היא מאמינה בי ולא בישו המשיח. אני רוצה להאמין כי אצליח במשך הזמן — באמת ובתמים — להחזיר בה את האמונה הזאת. האם אין זה מספיק — או שעליה דהקא לבוא ולשקר בסגך כדי להתחתן?"

הוא האזין עד הסוף, ואני מאמין שהוא רצה להבין אותי. אגל נראה שאין בבית המרקחת שלו תרופה בשבילי.

לכומר האורתודוכסי

עדה האורתודוכסית, על אף שמה, היא עדה הרבה יותר ליברלית מאשר הקתולית, וקיוחתי כי אמצא אצלה את מבוקשי. נסעתי לעכו. צעד אחרון ושניים קדימה, צעדתי לעבר ביתו של הכמר איברהים, כהן העדה האורתודוכסית. הפעם